

พัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกประจำจังหวัดนครนายก:
มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่
Development of Souvenir Handicrafts in Nakhon Nayok:
Streak Plum Mango from Soap

แสงอรุณ เชื้อวงศ์บุญ*
โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Sangaroon Chuawongboon
School of Culinary Arts, Suan Dusit University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่และเพื่อศึกษาแนวทางในการทำการตลาด เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้นำและตัวแทนในชุมชนหมู่บ้านพรหมพชร อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่ จำนวน 12 คน ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครนายก จำนวน 15 คนและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในจังหวัดนครนายกได้จากการสุ่มโดยบังเอิญ จำนวน 80 คน สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนหมู่บ้านพรหมพชร มีความต้องการผลิตภัณฑ์สบู่ ทั้งสบู่ก้อน สบู่เหลว สำหรับสบู่ก้อนผสมสารสกัดจากเนื้อมะปราง ต้องการทั้งเนื้อสีขุ่นและสีใสใกล้เคียงกับสีของมะปราง มีกลิ่นหอม มีลวดลายเป็นร่องรีวเพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญให้การยอมรับสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางทั้งที่เป็นเนื้อสีขุ่นและเนื้อสีใส ผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อการทำมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ ในภาพรวมด้านการใช้วัสดุท้องถิ่นในระดับมากที่สุด แนวทางในการทำการตลาดในการจำหน่ายมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ทำได้สวยงาม ควรทำทั้ง 2 แบบ คือแบบมะปรางที่ยังไม่ปอกรีวและมะปรางที่ปอกรีว ทั้งเนื้อสบู่สีขุ่นและเนื้อสบู่สีใส ด้านบรรจุภัณฑ์ควรทำกล่องบรรจุภัณฑ์โดยเปิดหน้าต่างมีแผ่นพลาสติกใสให้เห็นผลิตภัณฑ์ ด้านราคา มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่เป็นงานฝีมือที่ประดิษฐ์ที่ละชิ้นควรจำหน่ายในราคาสูงขึ้นกว่าสบู่อื่น ด้านการจัดจำหน่าย ควรจัดกิจกรรมเคลื่อนไหรร่วมกับกลุ่มหัตถกรรมไทยพวนจังหวัดนครนายก โดยให้มีการสาธิตการแกะสลักมะปรางรีวประดิษฐ์ให้ชมขั้นตอนการทำ พร้อมจัดจำหน่ายและจัดวางจำหน่ายในร้านนารายณ์ภัณฑ์และร้านต่าง ๆ ในสนามบินเป็นการเผยแพร่ผลงานฝีมือทางวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: sangaroon1001@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were: to study the demand for souvenir handicrafts, especially streak plum mango from soap, design and develop souvenir handicraft and also to market research of this product. The tools used in the study were questionnaire and interviews. The population used in this research were 10 leaders and representatives of the communities of Prompetch village, Pak Phli district, Nakhon Nayok province. The sample by purposive sampling were 12 vegetable, fruit and soap carving experts, 15 producers and distributors in Nakhon Nayok province focus group and sample were by accidental sampling were 80 peoples who live in Nakhon Nayok province. The statistics used are descriptive analysis, percentage, mean, and standard deviation. The study found that Prompetch Village community needed the cleansing product of either soaps, liquid soap and shower gels. For the soap with the mixer of plum mango essence can be made in opaque and clear color look like real plum mango with the same smell. Furthermore, the texture should have a nice streak on the soap to create an innovative and unique product. The experts in carving vegetables, fruit and soap agree that the soap with plum mango essence is both opaque and clear color. The participants who attended the workshop recognized about the local materials usage most. The marketing solution study in distributing streak plum mango soap found that product was a beautiful idea. They were done in two types (with stripes and without stripes), in both opaque and clear color. The packaging should be a box with a clear plastic window which can be seen. On pricing aspect, the product is a skill piece, invention as a real mango plum. They should be sold at a higher price than other soaps. On distribution aspect, there are handicraft groups in Pak Phli district, Thai phuan handicraft groups to demonstrate the artificial streak plum mango carving from soap. Streak plum mango will upgrade the price of the soap and sell in at the airports. This is another way of promoting Thai cultural skill product as a Thai identity.

Keywords: Handicraft Products, Streak Plum Mango from Soap, Gift Vendor

บทนำ

การดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันตามลักษณะของภูมิศาสตร์ จึงมีการคิดประดิษฐ์ผลงานหัตถกรรมเพื่อสนองประโยชน์ในการใช้สอยเป็นหลัก งานหัตถกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตมนุษย์และมีการพัฒนารูปแบบต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อการใช้สอย งานหัตถกรรมหากได้รับการพัฒนาและปรับปรุงทำให้เกิดความสวยงามมีคุณค่าทางสุนทรียภาพ ทำให้งานนั้นมีลักษณะที่สวยงามสมบูรณ์ทั้งด้านการใช้สอยและความงาม Leesooowan (as cited in Chomloke, 2007) งานหัตถกรรมเริ่มมาจากพื้นฐานความต้องการประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักจึงเกิดคำว่า ศิลปะพื้นบ้านหรือศิลปะหัตถกรรมหรือหัตถกรรมพื้นบ้านขึ้น ดังเช่น Leesooowan (as cited in Amantakul, 2003) ได้ให้แนวคิดที่ว่า มนุษย์สร้างสรรค์งานหัตถกรรมขึ้นมาเพื่อประโยชน์ใช้สอยทั้งทางกายและทางจิตใจเป็นสำคัญ จากการประดิษฐ์คิดค้นที่กระทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานานนับพันปีช่วยให้มนุษย์เกิดความชำนาญและเรียนรู้ในการเลื้อยวัตถุดิบ เรียนรู้ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบของหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ให้สามารถสนองประโยชน์ได้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้และเมื่อหัตถกรรมนั้น ๆ มีความสมบูรณ์ในการใช้สอยแล้ว ความชำนาญ ความชัดเจนในกรรมวิธีจะช่วยให้งานหรือผู้สร้างงานหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ได้พัฒนาฝีมือให้สูงขึ้นส่งผลให้งานหัตถกรรมมีความงามและมีคุณค่าทาง “ศิลปะ” เป็นการพัฒนา “หัตถกรรม” ไปสู่ “ศิลปะหัตถกรรม” เมื่อมนุษย์พัฒนาหัตถกรรมขึ้นใช้ตามวิถีชีวิต ขนบประเพณีและความเชื่อของแต่ละชุมชนแล้ว หัตถกรรมจะมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม เฉพาะถิ่นที่เรียกว่า “หัตถกรรมพื้นบ้าน”

หัตถกรรมพื้นบ้านของไทยส่วนใหญ่จะเป็นหัตถกรรมในครัวเรือนและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้เป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม หัตถกรรมที่ยังใช้ฝีมือล้วน ๆ เช่น การจักสาน การแกะสลัก การเจียรไนเพชรพลอย การทอผ้าพื้นเมือง การปั้นจากดินหรือจากปูน เป็นต้น ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงภูมิปัญญาและฝีมือของคนไทยที่มีอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศและที่ผ่านมารัฐบาลยังมีนโยบายสนับสนุนให้ใช้ปัญญาของชาวบ้านผลิตสินค้า ซึ่งเป็นหัตถกรรมที่มีอยู่เดิมหรือคิดขึ้นมาใหม่ในแต่ละตำบลให้ได้ผลิตหนึ่งชนิดตามนโยบายที่เรียกว่า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (Chomloke, 2007) 2) และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐจนทำให้สินค้าแพร่หลายไปทั่วโลกสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมากมาเป็นเวลานานเนื่องจากคนไทยได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอดซึ่งภูมิปัญญา เป็นองค์ความรู้ ทักษะต่าง ๆ และประสบการณ์ของมนุษย์ ผ่านการลองผิดลองถูก เป็นสิ่งที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีตจนตกผลึกเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยในแต่ละสังคม แต่ละชุมชนจะมีภูมิปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นรวมถึงประเทศชาติ

จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่ได้ชื่อว่า “นครนายก มรดกธรรมชาติ” ภูมิประเทศทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นภูเขาสูงชันในเขตอำเภอบ้านนา อำเภอเมืองนครนายก และอำเภอปากพลี ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็นเขตรอยต่อกับอีก 3 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี นครราชสีมา และปราจีนบุรี ซึ่งมีเทือกเขาติดต่อกับทิวเขาตองพญาเย็น มียอดเขาสูงที่สุดของจังหวัดคือ ยอดเขาเขี้ยวมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,351 เมตร ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้เป็นที่ราบอันกว้างใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่เรียกว่า “ที่ราบกรุงเทพฯ” จังหวัดนครนายกได้แบ่งเขตการปกครอง เป็น 4 อำเภอ ประกอบด้วย

อำเภอเมืองนครนายก อำเภอปากพลี อำเภอบ้านนาและอำเภอองครักษ์ มีตำบลทั้งหมด 40 ตำบลและมีหมู่บ้านทั้งหมด 397 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีผลไม้ที่ขึ้นชื่อและเป็นผลไม้ประจำจังหวัด ได้แก่ มะยงชิด มะปรางหวาน ส้มโอ กระท้อนเป็นผลไม้ที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมากในแต่ละปี ทุก ๆ ปี จะมีการจัดงานเทศกาลมะปรางหวาน มะยงชิด จังหวัดนครนายก ประมาณช่วงเดือนกุมภาพันธ์ สำหรับในช่วงเดือนมิถุนายน จะเป็นเทศกาลของ “กระท้อนยักษ์” เป็นอีกผลิตผลเด่นของจังหวัดนครนายก ถัดมาอีกเพียง 2 เดือน คือ ช่วงเดือนสิงหาคม จะเป็นช่วงฤดูกาลของ “ส้มโอหวาน” โดยทางจังหวัดจะจัดงานหน้าศาลากลางจังหวัด ในทุกฤดูกาลของผลไม้ นั้น ๆ เป็นประจำทุกปี

นอกจากผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเกษตรแล้ว จังหวัดนครนายกยังเป็นเมืองที่มีผลงานจากหัตถกรรมท้องถิ่นทำด้วยฝีมือของชุมชนต่าง ๆ กระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ของจังหวัด เช่น ผลิตภัณฑ์จากลวดประดิษฐ์ ทำมือเป็นการนำลวดมาดัดตามรูปแบบความคิดและการออกแบบเป็นสิ่งของเครื่องใช้รูปทรงต่าง ๆ มีทั้งรูปกรอรูป โคมไฟ และเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์จากไม้มะม่วงแกะสลักเป็นเครื่องเรือนแบบต่าง ๆ เช่น แจกัน เจึงเทียน ชาม ถาด เป็นต้น ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ ทำจากเหง้าไม้ไผ่นำมาแกะสลักเป็นรูปหน้าคน นอกจากนี้ยังทำเป็น รูปเรือใบ นกยูง ผลิตภัณฑ์ไม้กวาดทำด้วยหญ้าพางช้าง ด้ามทำด้วยไม้โมก และไม้ไผ่หิน ผ้าทอมือพื้นเมือง ทอเป็นลวดลายต่าง ๆ มีสีสันทวยงาม พรหมทอจากเศษผ้า เป็นพรหมเช็ดเท้า พรหมปูที่นอนมีหลายขนาด ผลิตภัณฑ์หินอ่อน สินค้าที่ผลิต ได้แก่ แจกัน กาน้ำ นาฬิกา กำไล โคมไฟ ป้ายชื่อ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ประเภทขนม ได้แก่ ขนมเปียะแต้เลี้ยงฮั่ว กล้วยฉาบ มันฉาบ เผือกฉาบ ผลไม้แช่อิ่ม ได้แก่ มะเฟือง มะดัน มะขาม มะม่วง กระท้อน มะนาว มะกรูด โดยใช้ผลไม้ที่เก็บได้ในฤดู จากสวนของสมาชิกในกลุ่มผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์พื้นบ้านต่าง ๆ ที่ใช้กับร่างกายและเครื่องหอมที่ได้รับการรับรองคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดนครนายก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรปรับกลิ่นอากาศ ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวผสมน้ำมันข้าว และผลิตภัณฑ์บำรุงหน้าผสมไหมทองคำ สบู่ก้อนกลีเซอรินผสมน้ำผึ้ง ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวผสมมะเฟืองและน้ำผึ้ง สบู่ก้อนกลีเซอรินผสมฟักข้าว สบู่ก้อนกลีเซอรินผสมว่านหางจระเข้ แชมพูผสมใบย่านางและผลิตภัณฑ์ปรับสภาพเส้นผมผสมใบย่านางวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสมุนไพรบ้านวังยายฉิม น้ำมันสำหรับสปากลิ่นลาเวนเดอร์ กลิ่นตะไคร้หอม กลิ่นไพล กลิ่นดอกโมก และกลิ่นซีตรัส-ตะไคร้

หมู่บ้านพรหมเพชร เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในอำเภอปากพลี อยู่ห่างจากตัวจังหวัดนครนายกประมาณ 16 กิโลเมตร มีครัวเรือนทั้งหมด 189 ครัวเรือน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำสวนผลไม้ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน คือ ไม้กวาดดอกหญ้าที่ทำด้วยหญ้าพางช้าง ด้ามทำด้วยไม้โมกและไม้ไผ่หิน แต่ปัจจุบันทำกันน้อยลงมาก เนื่องจากปัญหาของพ่อค้าคนกลางไม่ส่งดอกไม้กวาดให้ชาวบ้านทำ จึงเกิดปัญหาการว่างงาน ประชากรในชุมชนมีรายได้ไม่มั่นคง จึงมีควรแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการฝึกอบรมให้กับสมาชิกในชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ฯลฯ เพื่อให้ตรงกับทิศทางของแผนพัฒนาชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวถึงสถานะของประเทศ ด้านสังคมที่มุ่งในความเข้มแข็งของชุมชนให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ชุมชนสามารถแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนด้วยตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในแนวทางการพัฒนาที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยการยกระดับรายได้และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังเพิ่มการผลิตของเกษตรกรรายย่อย โดยสนับสนุนการวิจัย

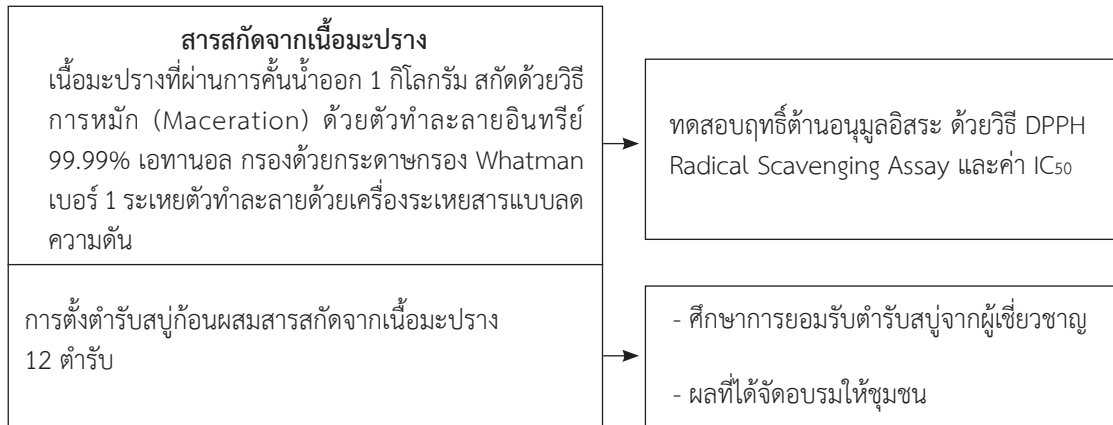
และพัฒนาและการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับพื้นที่ของแผนพัฒนาชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 : หมู่บ้านพรหมเพชรมีลักษณะของปัญหาที่สอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังที่กล่าวพร้อมกันนี้ประชากรในชุมชนหมู่บ้านพรหมเพชรยังมีผู้ที่มีฝีมือในการประดิษฐ์ผลงานทางด้านหัตถกรรมเป็นทุนเดิมอยู่แล้วสามารถทำผลงานทางด้านการประดิษฐ์ในรูปแบบอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี จึงควรให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาและเป็นกลุ่มทดลองและให้ความรู้ทางด้านการทำสวนผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางแล้วนำมาประดิษฐ์เป็นรูปมะปรางรีวลายต่าง ๆ ได้ต่อไป

งานหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับการดำเนินชีวิตและแสดงถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความเรียบง่ายและสวยงามและยังเป็นศิลปะของชาวบ้านที่ใช้เป็นสื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม งานแกะสลักสบู่เป็นงานฝีมือและงานหัตถกรรมชนิดหนึ่งที่คนไทยสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ได้มากมาย เป็นการแกะสลักประยุกต์รูปแบบมาจากการแกะสลักผักและผลไม้ ที่แกะสลักเป็นดอกไม้ใบไม้ แกะสลักเลียนแบบผัก ผลไม้ชนิดต่าง ๆ ให้สวยงามเหมือนธรรมชาติ ข้อดีของสบู่ คือ สามารถใช้งานอยู่ได้นานและยังมีกลิ่นหอมเหมาะที่จะเป็นของขวัญของที่ระลึกเป็นอย่างดี ซึ่งสบู่ที่นำมาแกะสลักต้องมีเนื้อเหนียว เนื้อสบู่นุ่มสามารถลื่นไหลไปตามลวดลายที่แกะสลัก พบว่าความนิ่มของสบู่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ความเหนียวของสบู่ ในปัจจุบันมีการพัฒนาสูตรการทำสบู่ในรูปแบบต่างให้มีความหลากหลาย น่าสนใจเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ โดยมีงานวิจัยที่ได้พัฒนาสบู่แกะสลักกลิ่นสมุนไพรจากเศษวัสดุเหลือใช้เพื่อเป็นสินค้า OTOP ซึ่งสบู่มีส่วนผสมของ กรดหรือกรดไขมัน เช่น น้ำมันพืช ไขมันสัตว์กับเบส เช่น โซดาไฟ ในอัตราส่วนที่ทำให้สามารถทำความสะอาดได้ดีและไม่เป็นอันตรายต่อผิว คือ มีค่า pH อยู่ระหว่าง 8-10 สบู่ที่มีจำหน่ายในปัจจุบันมีรูปลักษณะของสบู่ 3 ชนิด คือ สบู่ก้อนขุ่น มีลักษณะเป็นก้อนแข็งสีขาวขุ่นหรือมีสีต่าง ๆ ตามสีของสารเติมแต่งสบู่ชนิดนี้ใช้สารตั้งต้น คือ เกล็ดสบู่ให้ฟองมาก สบู่ก้อนใส เป็นสบู่ที่มีลักษณะก้อนใสหรือค่อนข้างใสตามสัดส่วนของกลีเซอรินที่ผสม ทำให้เกิดสีใสต่าง ๆ ตามสารให้สีที่เติมผสม สารตั้งต้นที่ใช้เป็นกลีเซอรินและสบู่เหลวเป็นผลิตภัณฑ์สบู่ที่มีน้ำเป็นส่วนผสมทำให้เนื้อสบู่เหลว มีสีสันต่าง ๆ ตามสารเติมแต่ง สบู่ชนิดนี้ใช้สารตั้งต้นจากเกล็ดสบู่ที่ได้จากปฏิกิริยาข้างต้นเหมือนชนิดสบู่ก้อนขุ่น แตต่างกันที่จะใช้ด่างเข้มข้นโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์แทนโซเดียมไฮดรอกไซด์ เพราะจะให้เนื้อสบู่อ่อนตัวดีกว่า สำหรับมะปรางที่มีในเมืองไทยก่อนนำมารับประทานหญิงไทยได้นำมาทำให้สวยงามเป็นเวลาช้านานคือการนำมาปอกให้เป็นรีวสวยงามที่มีชื่อว่า “มะปรางรีว” จากสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนจังหวัดนครนายกที่มีผลไม้ที่ขึ้นชื่อ คือ มะปรางที่มีอยู่จำนวนมากมาย ซึ่งมะปรางที่ชาวสวนปลูกเพื่อจำหน่ายบางส่วนไม่ได้คุณภาพทั้งขนาดและรูปร่างที่ทำให้จำหน่ายไม่ได้ราคาหรือจำหน่ายไม่ได้บางส่วนจึงต้องทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมะปรางส่วนที่ตกเกรดมาสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่ามากขึ้นโดยผสมกับสบู่ สร้างเป็นผลงานแปลกใหม่ขึ้นในรูปแบบลูกมะปราง ที่สอดคล้องกับสภาพของจังหวัดนครนายก ในบริบทที่ได้ใช้ประโยชน์ของทรัพยากรท้องถิ่น ที่จะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลต่อการลดลงและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท้องถิ่น มาทำเป็นผลิตภัณฑ์ มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ที่ยังไม่มีผู้ใดประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้มีการสืบสานศิลปหัตถกรรมอันปราณีต สวยงาม แสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามนี้ไว้และสอดคล้องกับให้เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึกใหม่ ๆ ขึ้นและยังช่วยในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านให้เป็นที่ยึดถือของทั้งชนชาวไทยและชาวต่างชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะพร้าวประดิษฐ์จากสบู่
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะพร้าวประดิษฐ์จากสบู่
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการทำการตลาด

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะพร้าวประดิษฐ์จากสบู่

1) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชนเป็นบุคคลที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับของชุมชนในหมู่บ้านพรหมพชร ตำบลโคกกรวด อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 10 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครนายก ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ จำนวน 80 คน

1.2 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะพร้าวประดิษฐ์จากสบู่

ผู้ให้ข้อมูล คือ

1) ผู้เชี่ยวชาญในการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่ จำนวน 12 คน

2) ตัวแทนในชุมชนหมู่บ้านพรหมพชร ตำบลโคกกรวด อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ที่เข้าร่วมในการอบรมปฏิบัติการการประดิษฐ์มะพร้าวจากสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะพร้าว จำนวน 15 คน

1.3 ศึกษาแนวทางในการทำการตลาด

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายสินค้าของที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับสบู่ สบู่สมุนไพรและเครื่องหอมในจังหวัดนครนายก จำนวน 15 คน

2. การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) แบบสัมภาษณ์ที่ถามถึงผลิตภัณฑ์ที่มีในชุมชน ความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาด ความต้องการของที่ระลึกที่เป็นสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางทั้งด้านแบบ กลิ่น สีและลวดลายรีวของรูปแบบมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางและบรรจุภัณฑ์ของสินค้า

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตจากมะปราง รูปทรงผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตจากมะปราง รูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตจากมะปรางและแนวทางการตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประจำจังหวัดนครนายกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมการตลาดที่ได้ออกแบบโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามการยอมรับเกี่ยวกับลักษณะของสบู่ผสมเนื้อมะปราง ด้านสี กลิ่น ความเป็นเนื้อเดียวกัน ผิวสัมผัส ความเหมาะสมที่นำมาประดิษฐ์เป็นมะปรางรีวและความคิดเห็นลวดลายรีวมะปรางที่แกะร่องรีวในสบู่ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ประกอบด้วย ด้านรูปลักษณ์และการใช้ประโยชน์ ด้านความสวยงาม ด้านการดำรงลักษณะของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและด้านการใช้วัสดุท้องถิ่น ที่ได้ออกแบบโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางในการทำการตลาด ได้แก่

แบบคำถามในการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางและความเป็นไปได้ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

1) ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำและตัวแทนของชุมชนเป็นบุคคลที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับของชุมชนในหมู่บ้านพรหมเพชร ตำบลโคกกรวด อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2) ผู้วิจัยสอบถามกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครนายก ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแกะสลักผักผลไม้ และสบู่และตัวแทนในชุมชนบ้านพรหมเพชรที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.3 การรวบรวมข้อมูลการศึกษาแนวทางในการทำตลาด

จัดกลุ่มสนทนากับแนวทางและความเป็นไปได้ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกมะพร้าวประดิษฐ์จากสบู่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์จัดเรียงแต่ละประเด็นแล้วเขียนเป็นความเรียง

2) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ

4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มสนทนามาวิเคราะห์จัดเรียงแต่ละประเด็นแล้วเขียนเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึก มะพร้าวประดิษฐ์จากสบู่

1) ผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชนหมู่บ้านพรหมเพชร จำนวน 10 คน ที่มีอายุระหว่าง 47 – 68 ปี เป็นผู้นำชุมชน คือ นายกและรองนายก อบต. ตำบลโคกกรวด จำนวน 2 คน เป็นกำนันตำบลโคกกรวด 1 คน เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านพรหมเพชร จำนวน 3 คน และตัวแทนของชุมชนเป็นบุคคลที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับของชุมชนในหมู่บ้านพรหมเพชร จำนวน 4 คน มีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการทำความสะอาดส่วนมากต้องการสบู่ทำความสะอาดร่างกาย ทั้งสบู่ก้อน สบู่เหลวและครีมอาบน้ำเพื่อเป็นทางเลือกให้กับคนในชุมชนที่มีความหลากหลาย ครีمل้างมือ แชมพูสระผม น้ำยาล้างภาชนะ น้ำยาซักผ้าและเครื่องนุ่งห่ม สำหรับสบู่ก้อนผสมสารสกัดจากเนื้อมะพร้าวส่วนมากต้องการทั้งสีขุ่นและสีใสเพื่อให้ได้เป็นทางเลือกของคนในชุมชน รูปร่างเหมือนลูกมะพร้าวก็จะยิ่งดีเพราะดูเหมือนมะพร้าวจริง ๆ หรือเป็นรูปร่างโค้งเป็นหลังเต่าจะจับได้เหมาะมือที่สุด รองลงมาเป็นรูปร่างสี่เหลี่ยม สีของสบู่ก้อนควรเป็นสีใกล้เคียงกับสีของมะพร้าวที่สุกแล้วคือสีเหลืองอมส้มสวยงาม กลิ่นที่ผสมในสบู่ก้อนควรเป็นกลิ่นที่หอมเหมือนสบู่หอมอื่น ๆ แต่ให้มิกลิ่นอ่อน ๆ ไม่ควรมิกลิ่นรุนแรง เพื่อป้องกันอาการแพ้กลิ่นหอมของบางคน ส่วนมากเห็นด้วยกับการมีลวดลายเป็นร่องเป็นริ้วสวยงามบนก้อนสบู่จะช่วยทำให้สวย สร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์และถ้าทำลวดลายเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำของชุมชนเพื่อสร้างเป็นแบรนด์ของชุมชนได้จะยิ่งดีกว่าสบู่เรียบ ๆ บรรจุภัณฑ์ของสินค้าส่วนมากมีความต้องการบรรจุภัณฑ์ที่เป็นกล่องกระดาษสามารถเปิดด้านหน้าได้ ถ้ามีแผ่นใสปิดด้านหน้าเพื่อให้มองเห็นผลิตภัณฑ์ด้านในชัดเจนไม่ต้องแกะกล่องออกมาดูทั้งหมด

2) จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรในจังหวัดนครนายกข้อมูลทั่วไปโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตจากมะพร้าวมากที่สุดคือ สบู่ที่มีลวดลายสวยงาม รองลงมา คือ ครีมบำรุงผิว ครีมอาบน้ำ รูปทรงผลิตภัณฑ์ของ

ที่ระลึกที่ผลิตจากมะปรางที่มีความต้องการมากที่สุด คือ รูปทรงรี รองลงมา คือ รูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปทรงแบบบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตจากมะปรางที่มีความต้องการมากที่สุด คือ รูปทรงรี รองลงมา คือ รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ความต้องการเกี่ยวกับเกี่ยวกับแนวทางการตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ประจำจังหวัดนครนายกในภาพรวม พบว่า มีความต้องการการจัดการด้านราคาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.73) เป็นอันดับหนึ่ง โดยมีการให้ความสำคัญถึงประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์คุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไปในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ มีป้ายแสดงราคาผลิตภัณฑ์ไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.67) โดยมีความต้องการการมีโปรโมชั่นประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้รู้จักเป็นอย่างดีในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ มีการลดราคาเมื่อซื้อผลิตภัณฑ์ในปริมาณมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.82) โดยมีการให้ความสำคัญถึงทำเลที่ตั้งของร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการเดินทางมาซื้อในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ มีตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นช่วยให้หาซื้อได้ และด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.80) โดยมีความต้องการผลิตภัณฑ์มาจากธรรมชาติเชื่อมั่นในความปลอดภัยในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ฉลากบรรจุภัณฑ์ระบุรายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ในภาพรวม

คุณลักษณะ	n = 80		ระดับความต้องการ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านผลิตภัณฑ์	3.86	0.80	มาก
ด้านราคา	3.93	0.73	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.89	0.82	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.90	0.67	มาก

2. ผลการศึกษาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึก มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

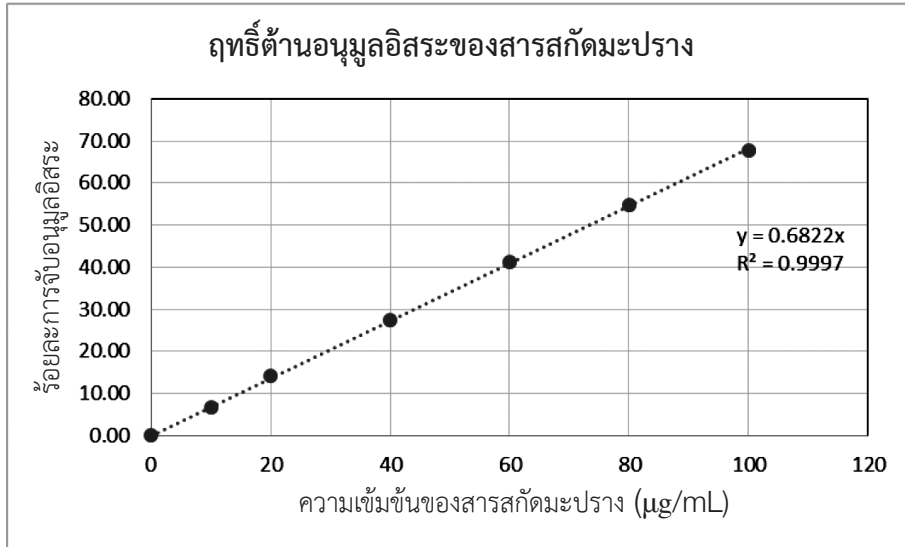
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปราง

ผลการทดลอง

1. การสกัดมะปรางด้วยตัวทำละลายอินทรีย์

เนื้อมะปรางที่ผ่านการคั้นน้ำออก 1 กิโลกรัม สกัดด้วยวิธีการหมัก (Maceration) ด้วยตัวทำละลายอินทรีย์ 99.99% เอทานอล กรองด้วยกระดาษกรอง Whatman เบอร์ 1 ระเหยตัวทำละลายด้วยเครื่องระเหยสารแบบลดความดัน ได้สารสกัด 227 กรัม คิดเป็นร้อยละโดยน้ำหนัก (% yield) 22.70

2. การทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี DPPH Radical Scavenging Assay และค่า IC_{50} แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและความเข้มข้นของสารสกัดมะปราง

จากกราฟ ได้สมการเส้นตรง $y = 0.6822x$ โดยค่า y คือ ร้อยละของความสามารถในการยับยั้งอนุมูลอิสระของสารสกัดมะปราง ค่า x คือ ความเข้มข้นของสารสกัดมะปราง หาความเข้มข้นของสารสกัดมะปรางที่สามารถยับยั้งอนุมูลอิสระได้ร้อยละ 50 (IC_{50}) โดย แทนค่า $y = 50$ ลงในสมการ ได้ค่า $x = 73.29$ ค่า $IC_{50} = 73.29$ ไมโครกรัม/มิลลิลิตร

เติมสารสกัดมะปรางที่ความเข้มข้น 10 เท่าของค่า IC_{50} คือใน 1 กรัมของสบู่เติมสารสกัดมะปรางเท่ากับ 732.9 ไมโครกรัม ดังนั้นเนื้อสบู่ 1 กิโลกรัมจึงเติมสารสกัดมะปราง 0.7329 กรัม

3. การตั้งตำรับสบู่ผสมสารสกัดมะปราง

แสดงตำรับสบู่ โดยใช้เบสสบู่ทั้ง 2 แบบ คือ เบสสบู่แบบขุ่นและแบบใสหนัก 1 กิโลกรัมเต็มสีและกลิ่นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจในการยอมรับ

ตารางที่ 2 ตำรับสบู่ผสมสารสกัดมะพร้าว

ชนิดของเบส สบู่กลีเซอริน	สี (จำนวนหยด)		กลิ่น (จำนวนหยด)		
	ส้ม	เหลืองไข่	SOIEL	ILIDE	Dewberry
ชนิดขุ่น					
S1C1P1	40	10	10	-	-
S1C1P2	40	10	-	10	-
S1C1P3	40	10	-	-	10
S1C2P1	50	10	10	-	-
S1C2P2	50	10	-	10	-
S1C2P3	50	10	-	-	10
ชนิดใส					
S2C1P1	30	10	10	-	-
S2C1P2	30	10	-	10	-
S2C1P3	30	10	-	-	10
S2C2P1	20	10	10	-	-
S2C2P2	20	10	-	10	-
S2C2P3	20	10	-	-	10

หมายเหตุ: S1C1 คือ สบู่ชนิดขุ่นเติมสีส้ม 40 หยด สีเหลืองไข่ 10 หยด

S1C2 คือ สบู่ชนิดขุ่นเติมสีส้ม 50 หยด สีเหลืองไข่ 10 หยด

S2C1 คือ สบู่ชนิดใสเติมสีส้ม 30 หยด สีเหลืองไข่ 10 หยด

S2C2 คือ สบู่ชนิดใสเติมสีส้ม 20 หยด สีเหลืองไข่ 10 หยด

นำสบู่ทั้ง 12 ตำรับ ไปทดสอบการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตามตารางที่ 3 โดยเลือกชนิดและสีของสบู่ แล้วจึงเลือกกลิ่น

เมื่อเลือกสีและกลิ่นได้แล้วจึงหลอมเนื้อสบู่ 1 กิโลกรัม เติมน้ำมันมะพร้าว 0.7329 กรัมที่ละลายในเอทานอล ลงไปหล่อสบู่ตามแบบและนำไปแกะสลักให้เป็นริ้ว โดยสบู่มีขนาด 1 ก้อนหนักโดยประมาณ 75 กรัม และเมื่อแกะแล้วจะหนักโดยประมาณ 50 กรัม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการยอมรับการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะพร้าวเพื่อนำไปใช้ในการทำมะพร้าวประดิษฐ์

ผู้วิจัยนำสบู่ 12 ตำรับที่มีเนื้อสัมผัส สีและกลิ่นที่มีความแตกต่างกันเล็กน้อยไปสอบถามการยอมรับของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่จำนวน 12 คน โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์ด้านการแกะสลักมากกว่า 20 ปี ผู้เชี่ยวชาญให้การยอมรับสบู่ผสมสารสกัด

เมื่อมะปราง พบว่า ด้านสีของสบู่เหมือนกับสีของมะปรางมีการยอมรับชนิด S1C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.80) รองลงมาชนิด S2C2 ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.79) ด้านความเป็นเนื้อเดียวกันของสบู่ยอมรับชนิด S2C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.67) รองลงมาชนิด S1C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.80) ด้านผิวสัมผัสของสบู่ที่ง่ายต่อการแกะสลักริ้วมีการยอมรับในระดับมากที่สุดทุกชนิด โดยยอมรับชนิด S2C2 ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.51) รองลงมาชนิด S1C2 ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45) ด้านกลิ่นของสบู่ ยอมรับกลิ่น P3 มากที่สุด โดยยอมรับในระดับมาก ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.83) ด้านความเหมาะสมที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นมะปรางริ้ว ยอมรับชนิด S1C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.67) รองลงมาชนิด S2C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.62) ด้านความพอใจในรูปลักษณะของสบู่ผสมสารสกัดเมื่อมะปราง ยอมรับชนิด S1C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.49) รองลงมาชนิด S2C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.78) และด้านความชอบโดยรวม มีการยอมรับชนิด S1C2 ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.51) รองลงมาชนิด S2C2 ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการยอมรับสบู่ผสมสารสกัดเมื่อมะปราง

คุณลักษณะของสบู่	n = 12		ระดับการยอมรับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สีของสบู่เหมือนกับสีของมะปราง				
S1C1	2.33	0.78	น้อย	4
S1C2	3.50	0.80	มากที่สุด	1
S2C1	2.42	0.79	น้อย	3
S2C2	2.58	0.79	มาก	2
2. ความเป็นเนื้อเดียวกันของสบู่				
S1C1	3.42	0.79	มากที่สุด	3
S1C2	3.50	0.80	มากที่สุด	1
S2C1	3.25	0.75	มาก	4
S2C2	3.50	0.67	มากที่สุด	2
3. ผิวสัมผัสของสบู่ที่ง่ายต่อการแกะสลักริ้ว				
S1C1	3.67	0.49	มากที่สุด	2
S1C2	3.75	0.45	มากที่สุด	1
S2C1	3.42	0.51	มากที่สุด	4
S2C2	3.58	0.51	มากที่สุด	3

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะของสบู่	n = 12		ระดับการยอมรับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
4. กลิ่นของสบู่				
P1	3.00	0.85	มาก	2
P2	2.42	0.67	น้อย	3
P3	3.17	0.83	มาก	1
5. ความเหมาะสมที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นมะปรางรีว				
S1C1	3.17	0.72	มาก	2
S1C2	3.50	0.67	มากที่สุด	1
S2C1	2.83	0.83	มาก	3
6. ความพอใจในรูปลักษณะของสบู่ผสมสารสกัดเนื้อมะปราง				
S1C1	3.25	0.62	มาก	3
S1C2	3.67	0.49	มากที่สุด	1
S2C1	3.17	0.72	มาก	4
S2C2	3.33	0.78	มากที่สุด	2
7. ความชอบโดยรวม				
S1C1	3.08	0.67	มาก	3
S1C2	3.42	0.51	มากที่สุด	1
S2C1	2.67	0.89	มาก	4
S2C2	3.17	0.83	มาก	2

ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่เรียงลำดับลายรีวแกะสลักที่เหมาะสมกับการแกะสลักเป็นมะปรางรีวประดิษฐ์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่ เรียงลำดับ โดยลายรีวตรง มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ลายรีวเกลียว ลายรีวใบไม้ ลายรีวหอยเชลล์ และลายรีวหอยแครง ตามลำดับ

ตารางที่ 4 คะแนนรวมและลำดับลายริ้วบนสบู่ที่เหมาะสมสำหรับการแกะสลักเป็นมะปรางริ้วประดิษฐ์

ลายริ้วบนสบู่	คะแนน	อันดับ
ลายริ้วตรง	20	5
ลายริ้วเกลียว	27	4
ลายริ้วใบไม้	37	3
ลายริ้วหอยแครง	49	1
ลายริ้วหอยเชลล์	47	2

ขั้นตอนที่ 3 จัดอบรมการปฏิบัติการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางและการประดิษฐ์มะปรางริ้วจากสบู่และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางและการประดิษฐ์มะปรางริ้วจากสบู่

ผู้วิจัยนำผลการยอมรับในเนื้อสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางของผู้เชี่ยวชาญด้านการแกะสลักผักผลไม้และสบู่ที่ยอมรับลำดับ 1 และลำดับ 2 ทุกด้าน คือ สบู่ชนิด S1C2 ที่มีลักษณะของเนื้อสีขุ่นและชนิด S2C2 ที่มีลักษณะเนื้อสีใสและมีสีใกล้เคียงสีของมะปรางมากที่สุด นำไปจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางและการประดิษฐ์มะปรางริ้วจากสบู่ให้กับผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการของชุมชนบ้านพรหมเพชร จำนวน 15 คน โดยการนำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางที่ชุมชนบ้านพรหมเพชรทำขึ้นมานำมาสลักให้เป็นลายมะปรางริ้วด้วยลายริ้ว 3 ลำดับแรกที่ได้รับการจัดลำดับจากผู้เชี่ยวชาญการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่ คือ ลายริ้วตรง ลายริ้วเกลียวและลายริ้วใบไม้ให้กับสมาชิกที่ร่วมเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการของชุมชนบ้านพรหมเพชร หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นจากผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางและการประดิษฐ์มะปรางริ้วจากสบู่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศหญิง โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 60 ปี และ 60 ปีขึ้นไป จบการศึกษาชั้นสูงสุดระดับประถมศึกษา รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ส่วนมากมีอาชีพแม่บ้านและอาชีพทำไม้กวาด มีการให้ความสำคัญต่อการใช้เวลาว่างอดทนในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.34) โดย มีการส่งเสริมการนำวัสดุท้องถิ่นคือ มะปรางที่ไม่ได้คุณภาพมาใช้ประโยชน์ ความเหมาะสมของสบู่ผสมสารสกัดเนื้อมะปรางเพื่อการสลักลาย คุณภาพของวัสดุท้องถิ่นคือการนำสารสกัดเนื้อมะปรางที่นำมาผสมในสบู่และรูปแบบของสบู่ผสมสารสกัดเนื้อมะปราง ตามลำดับ รองลงมา คือ ด้านการดำรงลักษณะของศิลปหัตถกรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.33) โดยให้มะปรางริ้วประดิษฐ์จากสบู่เป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของมะปรางริ้ว มีความเหมาะสมที่จะเป็นของที่ระลึกคือ ลายเกลียว ลายใบไม้ ลายริ้วตรงและรูปแบบของมะปรางริ้วประดิษฐ์จากสบู่ส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมของจังหวัด ตามลำดับ ด้านรูปลักษณ์และการใช้ประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.46) โดยมีรูปลักษณ์เหมาะสมกับผลมะปราง ช่วยสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชนในจังหวัดเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดนครนายกและมีความน่าสนใจต่อผู้พบเห็นตามลำดับ และด้านความสวยงามในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.41) โดยมีลวดลายริ้วที่สวยงามคือ ลายใบไม้ ลายริ้วเกลียว ลายริ้วตรง มีรูปทรงของสบู่ที่สวยงามและมีสีสันของสบู่ที่สวยงาม ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นการทำมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ ในภาพรวม

การทำมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่	n = 15		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านรูปลักษณ์และการใช้ประโยชน์	4.43	0.46	มากที่สุด
ด้านความสวยงาม	4.42	0.41	มากที่สุด
ด้านการดำรงลักษณะของศิลปหัตถกรรม	4.62	0.33	มากที่สุด
ด้านการใช้วัสดุท้องถิ่น	4.66	0.34	มากที่สุด

3. ผลการศึกษาแนวทางในการทำการตลาด ในการจัดจำหน่ายมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

จากการสนทนากลุ่มตัวอย่างผู้ผลิต ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเกี่ยวกับสบู่ สบู่สมุนไพรและเครื่องสำอางในจังหวัดนครนายกและตัวแทนหน่วยงานราชการจังหวัดนครนายก คือ ตัวแทนพาณิชย์จังหวัดนครนายกและตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก จำนวน 15 คน ผลสรุปที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ในด้านต่าง ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

ลักษณะสบู่ที่ทำรูปร่างคล้ายผลไม้หรือเลียนแบบของจริงที่มีจำหน่ายในท้องตลาดมีหลายชนิด เช่น ลูกมะพร้าวผ่าครึ่งลูก ลูกมะเฟือง กล้วยหอม มังคุด ฯลฯ สำหรับมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่เป็นแนวความคิดที่ดีและทำได้สวยงาม มองดูสีและรูปลักษณ์สวยงามเห็นแล้วจะรู้ทันทีว่าเป็นมะปราง ลายรีวควรเพิ่มรูปแบบและลายให้มากกว่า 3 แบบที่ทำเพื่อให้มีความหลากหลาย ควรทำเป็นอัตลักษณ์ของนครนายกให้ได้ ควรทำทั้ง 2 แบบ คือ มะปรางที่ยังไม่ปอกรีวและมะปรางที่ปอกรีว สำหรับการทำมะปรางรีวเนื้อสบู่สีขุ่นทำให้สีเหมือนมะปรางมากกว่าและเป็นมะปรางที่ยังไม่ปอกแต่สบู่เนื้อใสจะเหมือนมะปรางที่ปอกรีวเรียบร้อยแล้วแช่น้ำเชื่อมจะใสสวยงาม กลิ่นของสบู่ควรทำให้มีกลิ่นหอมและให้หอมอยู่นาน ควรให้ได้กลิ่นที่ใกล้เคียงมะปรางมากที่สุดจึงจะดี การทำลายรีวที่ละเอียดจะทำให้ต้นทุนสูงเนื่องจากเป็นงานฝีมือที่ต้องใช้ความปราณีตในการทำงาน ที่สำคัญชาวบ้านหรือชุมชนที่ทำผลิตภัณฑ์มีความสามารถสกัดสารจากเนื้อมะปรางได้ดีหรือไม่ และผู้ผลิตอาจเปลี่ยนเป็นกะปิมาเป็นบล็อกรักจากซีริโคลนให้เป็นรีวสวยงามจะทำให้รวดเร็ว สะอาดและได้คุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน

ด้านบรรจุภัณฑ์

การทำบรรจุภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่กล่องที่บรรจุควรมีเรื่องราวของสบู่และมะปรางรีวและถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นควรมีเรื่องราวเกี่ยวกับนครนายกได้ด้วยยิ่งดี การจัดวางก้อนสบู่ที่เป็นมะปรางรีวควรเจาะช่องให้วางก้อนสบู่ได้แน่นพอดีไม่มีการเคลื่อนหรือขยับได้ การทำกล่องบรรจุภัณฑ์ถ้าเปิดหน้าต่างมีแผ่นพลาสติกใสให้เห็นผลิตภัณฑ์จะมีราคาสูงและสวยงามและควรหาวิธีปิดช่องหน้าต่างที่เป็นแผ่นพลาสติกใสเพื่อช่วยให้สีของสบู่มีเวลาการใช้งานนานช่วยให้สีของผลิตภัณฑ์ไม่ซีด สามารถนำไปจัดใส่กล่องบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากผ้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานหัตถกรรมจังหวัดนครนายกหรืองานถักได้ด้วยเช่นเดียวกัน เป็นการใช้งานจากผลิตภัณฑ์

ร่วมกัน หรือจัดผสมกับผลิตภัณฑ์อื่นในกล่องเดียวกันเช่นจัดรวมกับพืชมเสน การระบุหรืออื่น ๆ เพื่อเป็นเครื่องหมายช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ได้

ด้านราคา

มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่เป็นงานฝีมือที่ประดิษฐ์ที่ละชิ้นทำรูปร่างขึ้นมาเหมือนรูปร่างมะปรางจริงในขนาดน้ำหนัก 50 กรัม เป็นน้ำหนักของสบู่ขนาดเล็กที่มีจำหน่ายในท้องตลาดซึ่งจะจำหน่ายในราคา 30-50 บาทหรือจัดจำหน่ายในราคา 3 ก้อน 100 บาท ดังนั้นในการตั้งราคาจำหน่ายโดยเฉพาะถ้าเป็นราคาขายส่งสบู่ที่มีน้ำหนักขนาด 50 กรัมจะขายส่งในราคา 28 บาท ซึ่งการตั้งราคาต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ คือ ค่าต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงานที่เป็นงานฝีมือทำที่ละชิ้น ค่าบรรจุภัณฑ์และค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องให้ร้านค้าที่นำไปฝากจำหน่ายกลุ่มผลิตมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ควรตั้งให้ราคาสูงขึ้นกว่าสบู่อื่น ๆ คือ ประมาณก่อนละ 50 บาท จึงจะคุ้มค่าต่อการประดิษฐ์

ด้านการจัดจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่เป็นงานฝีมือที่ต้องสลักให้มีรูปร่างงามได้ที่ละชิ้นถ้าทำเป็นการค้าโดยการจัดวางจำหน่ายเพียงอย่างเดียวจะจำหน่ายได้น้อยไม่คุ้มค่ากับการเสียเวลาประดิษฐ์ การส่งเสริมการจัดจำหน่ายของพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายกจะมีการส่งเสริมการตลาด มีการจัดตลาดนัดชุมชน จัดงานเทศกาลต่าง ๆ ของจังหวัด มีร้านประชารัฐสุขใจซื้อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของจังหวัดนครนายกและพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายกให้ความร่วมมือเป็นตัวแทนประสานกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งทางจังหวัดนครนายกจะมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน 5 หน่วยงาน คือ พาณิชย์จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด การท่องเที่ยวจังหวัดและเกษตรจังหวัด และในจังหวัดนครนายกมีกลุ่มหัตถกรรมในอำเภอปากพลี คือ กลุ่มหัตถกรรมไทยพวน เป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานวัฒนธรรมและหน่วยงานการท่องเที่ยวของจังหวัดจัดให้มีกิจกรรมเคลื่อนไหวหลายอย่างมีหน่วยงานราชการไปศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ดังนั้นกลุ่มที่ผลิตมะปรางรีวประดิษฐ์ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของไทยจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่มหัตถกรรมไทยพวนจังหวัดนครนายกโดยจัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้มีการแกะสลักมะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมขั้นตอนการทำที่ต้องประณีตและสวยงามพร้อมจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่จะได้ราคาที่สูงขึ้นและการจัดจำหน่ายอีกทางหนึ่งคือการจัดวางจำหน่ายในร้านนารายณ์ภัณฑ์และจัดวางจำหน่ายในบ้านต่าง ๆ ในสนามบินได้ซึ่งส่วนมากจะจำหน่ายให้กับชาวต่างชาติ เป็นการเผยแพร่ผลงานฝีมือทางวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยได้อีกทางหนึ่ง

อภิปรายผล

1. ความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ มะปรางรีวประดิษฐ์จากสบู่

ความต้องการสบู่ก่อนผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางส่วนมากต้องการทั้งสีชุนและสีใสเพื่อให้ได้เป็นทางเลือกของคนในชุมชน รูปร่างเหมือนลูกมะปรางเพราะจะดูเหมือนมะปรางจริง ๆ สีของสบู่ก่อนควรเป็นสีใกล้เคียงกับสีของมะปรางที่สุกแล้ว คือ สีเหลืองอมส้มสวยงาม ชุมชนบ้านพรหมเพชรสนใจในการทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปราง เนื่องจากจังหวัดนครนายกที่เป็นเมืองและเป็นแหล่งกำเนิดมะปรางหวานหลายสายพันธุ์ ต้องการสบู่ที่มีเนื้อนุ่ม ไม่แข็งกระด้าง กลิ่นที่ผสมในสบู่ก่อนควรเป็นกลิ่นที่หอมเหมือนสบู่หอมอื่น ๆ

แต่ให้มีกลิ่นอ่อนๆ สอดคล้องกับ Soowanrak & Ponyeam (2012) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสบู่สำหรับใช้ในงานแกะสลักแทนผักและผลไม้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานหัตถกรรมไทย พบว่า นักแกะสลักมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของสบู่ด้านความนิ่มของสบู่ ความเหนียวของสบู่และกลิ่นของสบู่ ชุมชนบ้านพรหมเพชรต้องการให้มีลวดลายเป็นร่องเป็นริ้วสวยงามบนก้อนสบู่จะช่วยทำให้สวย สร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์และถ้าทำลวดลายเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำของชุมชนเพื่อสร้างเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและยังสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับความเคยเป็นเอกลักษณ์ในการผลิตไม้กวาดจากดอกหญ้าของชุมชนบ้านพรหมเพชรที่ทำมาช้านาน สำหรับบรรจุภัณฑ์ของสินค้าส่วนมากมีความต้องการบรรจุภัณฑ์ที่เป็นกล่องกระดาษสามารถเปิดด้านหน้าได้ ถ้ามีแผ่นใสปิดด้านหน้าเพื่อให้มองเห็นผลิตภัณฑ์ด้านในชัดเจนไม่ต้องแกะกล่องออกมาดูซึ่งตรงกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึก มะปรางรี้วประดิษฐ์จากสบู่

ผู้เชี่ยวชาญให้การยอมรับสบู่ผสมสารสกัดเนื้อมะปรางทั้งด้านสีของสบู่เหมือนกับสีของมะปรางด้านความเป็นเนื้อเดียวกันของสบู่ ด้านผิวสัมผัสของสบู่ที่ง่ายต่อการแกะสลักรี้ว สอดคล้องกับ Soowanrak & Ponyeam (2012) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสบู่สำหรับใช้ในงานแกะสลักแทนผักและผลไม้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานหัตถกรรมไทยพบว่า สบู่แกะสลักมีลักษณะทั่วไป ประณีต สวยงามมีรูปแบบรูปทรงและสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่แตกหรือร้าว ไม่มีริ้ว ไม่ปรากฏสบู่เป็นขุยหรือรอยมิดให้เห็นอย่างชัดเจนทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม สำหรับลายรี้วที่เหมาะสมสำหรับการแกะสลักเป็นมะปรางรี้วคือ ลายรี้วตรง ลายรี้วเกลียว ลายรี้วใบไม้ซึ่งตรงกับที่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแกะสลักผัก ผลไม้และสบู่หลายคนให้ความเห็นว่าเป็นลายรี้วที่แกะสลักง่าย ผู้อบรมเชิงปฏิบัติการของชุมชนบ้านพรหมเพชร มีความคิดเห็นโดยให้ความสำคัญต่อด้านการใช้วัสดุท้องถิ่นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับหัตถกรรมพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะตัวที่หาได้ง่าย เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของงานพื้นบ้านเนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นมีทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อมในการอยู่อาศัยไม่เหมือนกันซึ่งวัสดุในท้องถิ่นจังหวัดนครนายกที่ขึ้นชื่อที่สุดคือมะปรางที่นำส่วนที่ไม่มีคุณภาพแล้วนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ระบุบทบาทโครงการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป OTOP พบว่า จุดแข็งที่สำคัญ ได้แก่ ประการแรก การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตสินค้าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น ประการที่สอง จังหวัดนครนายกเป็นแหล่งพืชผลทางการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้มีวัตถุดิบที่มีคุณภาพสำหรับการแปรรูป รองลงมาคือ ด้านการดำรงลักษณะของศิลปหัตถกรรม ซึ่งตรงกับงานแกะสลักมะปรางรี้วเป็นงานฝีมือและวัฒนธรรมของไทยมาช้านาน ทั้งนี้ยังพบว่า ผลิตภัณฑ์ดินไทยเป็นงานที่เสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว ชุมชน สร้างความรัก ความสามัคคี ประองดองกัน มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน คนในชุมชนรักถิ่นฐานบ้านเกิด ผลงานมีคุณค่าทางความงาม เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและยังคงความเป็นเอกลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรม

3. แนวทางในการทำการตลาด ในการจัดจำหน่ายมะปรางรี้วประดิษฐ์จากสบู่

ด้านผลิตภัณฑ์มะปรางรี้วประดิษฐ์จากสบู่เป็นแนวความคิดที่ดี สีและรูปลักษณะสวยงามเห็นแล้วจะรู้ทันทีว่าเป็นมะปราง ควรทำทั้ง 2 แบบ คือ มะปรางที่ยังไม่ปอกรี้วและมะปรางที่ปอกรี้ว สำหรับการทำมะปรางรี้วเนื้อสบู่สีขุนทำให้สีเหมือนมะปรางมากกว่าและเป็นมะปรางที่ยังไม่ปอกแต่สบู่เนื้อใสจะเหมือนมะปรางที่ปอกรี้วเรียบร้อยแล้วแช่น้ำเชื่อมจะใสสวยงาม ด้านบรรจุภัณฑ์การทำการบรรจุภัณฑ์ถ้าเปิด

หน้าต่ามีแผ่นพลาสติกใสให้เห็นผลิตภัณฑ์จะมีราคาสูงและสวยงาม ด้านราคา มะปร่างรี้วประดิษฐ์จากสบู่เป็นงานฝีมือที่ประดิษฐ์ที่ละชิ้นทำรูปร่างขึ้นมาเหมือนรูปร่างมะปร่างจริงในขนาดน้ำหนัก 50 กรัม ควรตั้งให้ราคาสูงขึ้นกว่าสบู่อื่น ๆ คือ ประมาณก่อนละ 50 บาท จึงจะคุ้มค่าต่อการประดิษฐ์ ซึ่งมีงานวิจัยส่วนหนึ่งได้ศึกษาและพบว่า การกำหนดราคารูปแบบผลิตภัณฑ์โดยสมาชิกกลุ่มเหมือนกันซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่ใช้ รูปแบบความยากง่ายของผลิตภัณฑ์และระยะในการทำเป็นตัวกำหนดของราคาส่งผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดทั้ง 3 กลุ่ม ด้านการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มะปร่างรี้วประดิษฐ์จากสบู่เป็นงานฝีมือที่ต้องสลักให้มีรี้วสวยงามได้ทีละชิ้นการจัดวางจำหน่ายในร้านนารายณ์ภัณฑ์และจัดวางจำหน่ายในร้านต่าง ๆ ในสนามบินได้ซึ่งส่วนมากจะจำหน่ายให้กับชาวต่างชาติ เป็นการเผยแพร่ผลงานฝีมือทางวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยสอดคล้องกับที่งานหัตถกรรมจะมีการพัฒนารูปแบบไปตามการพัฒนาฝีมือซึ่งต้องใช้ระยะเวลาและทักษะ ส่งผลให้งานหัตถกรรมมีความงามและมีคุณค่าทางศิลปะที่สืบทอดต่อกันมายาวนาน

ภาพที่ 3 สบู่เนื้อขุ่นรูปมะปร่างไม่สลักรี้ว
ในกล่องบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 4 สบู่เนื้อใสรูปมะปร่างสลักรี้ว
ในกล่องบรรจุภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. การทำสบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปร่าง ควรให้ความรู้เพิ่มเติมในเชิงลึกเกี่ยวกับการสกัดสารจากเนื้อมะปร่างให้กับชุมชนบ้านพรหมเพชรเพื่อให้สะดวกต่อการนำมาผสมกับสบู่ในการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่อไป
2. ควรมีการทดลองผลิตภัณฑ์สบู่ผสมเนื้อมะปร่างมีสรรพคุณช่วยในการนอนผิวหรือช่วยให้ผิวสดใส เปล่งปลั่งได้หรือไม่อย่างไรกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นสบู่สำหรับนำไปใช้ทำความสะอาดร่างกาย
3. การทำผลิตภัณฑ์สบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปร่างควรทำเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่นด้วยเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ โดยทำเป็นสบู่ก้อนสี่เหลี่ยมแล้วมีมะปร่างผ่าซีกครึ่งลูกอยู่ในก้อน จะเป็นรี้วให้เป็นลายสวยงามหรือไม่เป็นรี้วก็ได้

4. ควรมีการสกัดกลิ่นจากเนื้อมะปรางโดยตรงแต่เนื่องจากเนื้อมะปรางไม่มีกลิ่นมากการสกัดกลิ่นจะลำบากและสิ้นเปลืองมากเพราะมะปรางมีกลิ่นน้อย อาจหาวิธีสกัดกลิ่นจากใบมะปรางเพื่อนำมาใช้ผสมในสบู่ให้ได้กลิ่นของมะปรางจริงมากขึ้น
5. สบู่ผสมสารสกัดจากเนื้อมะปรางควรทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นด้วย เช่น ครีมอาบน้ำจะช่วยถนอมผิวได้ดีกว่า ยาสระผม ฯลฯ
6. ควรทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในรูปของรูปมะปรางและมะปรางรีวจะช่วยให้มีผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับมะปรางที่หลากหลาย เช่น การทำเป็นเทียนหอม

References

- พิรวลี ชมโลก. (2550). *การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใยกล้วยง.* กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กษม อมันตกุล. (2546). *การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึกของเหลือืองสานจังหวัดฉะเชิงเทรา.* กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- จอมขวัญ สุวรรณรักษ์ และอุดมเดชา พลเยี่ยม. (2555). *การพัฒนาสบู่สำหรับใช้ในงานแกะสลักผักและผลไม้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในงานหัตถกรรมไทย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Translate Thai Reference

- Amantakul, K. (2003) *The Study and Development of Woven Brass Product in Chachoengsao Province.* Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (in Thai)
- Chomloke, P. (2007) *The Study and Development of Hemp Fibre Handicraft Product.* Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (in Thai)
- Soowanrak, J. & Ponyeam, U. (2012). *The Development of Soap for Food Carving to Make Value Added in Thai Handicraft.* Bankok: Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. (in Thai)

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงอรุณ เชื้อวงศ์บุญ

โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต

เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: sangaroon1001@gmail.com